

RECENZIJE KNJIGE / BOOK REVIEWS

Vidoje Vujić (prir.): UPRAVLJANJE ZNANJEM I LJUDSKIM RAZVOJEM U TURIZMU / KONOWLEDGE MANAGEMENT AND HUMAN DEVELOPMENT IN TOURISM, Opatija, Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2010., 522 str.

Ugledni sveučilišni profesor i ekspert za upravljanje ljudskim potencijalima prof.dr.sc.Vidoje Vujić priredio je dvojezičnu (hrvatski i engleski jezik) znanstveno vrijednu knjigu **UPRAVLJANJE ZNANJEM I LJUDSKIM RAZVOJEM U TURIZMU / KONOWLEDGE MANAGEMENT AND HUMAN DEVELOPMENT IN TOURISM**, u volumenu od 512. stranica ukupnog teksta (263.str. na hrvatskom jeziku i 259. stranica prevedenog teksta na engleski jezik). Nakladnik ove vrijedne znanstvene knjige je Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija u nakladi od 300 primjeraka. Recenzenti knjige su ugledni znanstvenici prof.dr.sc.Dragoljub Kavran i prof.dr.sc.Josip Deželjin.

Knjiga je u sadržajnom smislu, uz autorski predgovor, podijeljena u tri temeljna poglavlja: (1) Novi izazovi u turizmu i identitet u nastajanju; (2) Upravljanje i mjerenje ljudskog razvoja; i (3) Upravljanje znanjem u turističkim destinacijama.

U autorskom predgovoru prof.dr.sc.Vidoje Vujić ukazuje »kako turizam, kao sociokulturni fenomen i kao radno intezivirana djelatnost sve više karakterizira znanje i stvaralaštvo brojnih gospodarskih i društvenih struktura i ljudi kao najvažnijeg čimbenika njegove poslovne turističke izvrsnosti«. Upravljanje i znanje postaju fundamentalna karakteristika novog informacijskog i komunikacijskog turističkog društva, u kojem znanje, ekonomija i komunikacija postaju stvarni povezujući elementi turističke globalizacije na svim razinama turističkog razvoja. Kako turizam ima antropolojske temelje, ne samo sociokulturne dimenzije, turizam postaje komunikacijska točka sporazumijevanja i funkcioniranja globalne turističke industrije u kojoj upravljanje znanjem i ljudskim razvojem u turizmu utječe na gospodarski i društveni razvitak Hrvatske. Nova kultura upravljanja i znanja u turizmu nije samo pitanje kulturnog naslijeđa i kulturnih turističkih nacionalnih događanja već širenje novih znanja o različitim oblicima tehnologije upravljanja i vođenja u turizmu na suvremenim globalnim menadžerskim iskustvima i kompetentnim znanjima o upravljanju znanjem i ljudskim potencijalima u turizmu. Post moderni turizam i post moderno znanje o

turizmu i njegovim zakonitostima je stvaranje novog turističkog globalnog društva temeljnog na društvu znanja, vođenja i upravljanja ljudskim potencijalima i turističkim resursima. Novo razvijeno turističko i komunikacijsko globalno društvo je inovativno, poslovno, integrirajuće i umreženo turističko društvo znanja. U tom smislu je ova knjiga kao rezultat znanstveno-istraživačkog projekta »Upravljanje znanjem i kadrovima u turizmu kao značajkom hrvatskog identiteta« hvale vrijedna i ona predstavlja (su)autorsko sintetsko projektno izvješće (Znanstveno istraživački projekt Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH broj: 11-0000000-0758) koja je nastala pod stručnim vodstvom i koordinacijom uglednog voditelja projekta prof.dr.s.Vidoja Vujića.

Prvo poglavlje (1) » Novi izazovi u turizmu i identitet u nastajanju« svojim sadržajem donosi (su)autorski tekst (V.Vujić, V.Galičić i K.Črnjar) pod nazivom »Razvoj ljudskih potencijala u turizmu kao značajka hrvatskog identiteta« koji u potpunosti opravdava postavljenu istraživačku projektnu hipotezu da (...) »Hrvatska u odnosu na suvremene potrebe, nema izgrađen svoj turistički identitet i pripremljene turističke djelatnike, ali raspolaže s ljudskim potencijalom koji ima sve možebitne pretpostavke za osposobljavanje i učinkovito djelovanje u turizmu u cilju izgradnje hrvatskog turističkog identiteta«. Dodatno ovo poglavlje ukazuje na nove trendove na tržištu rada u turizmu (E.Bečić i K.Črnjar) a (Z.Keković i S.Marković) ukazuju na važnost stabilnosti i sigurnosti turističkih zemalja kao komparativne prednosti i konkurentnosti u izboru turističkih destinacija u turizmu. Ugledni turistički praktičar i teoretičar turizma Vlado Galičić u radu »Menadžment u hotelskoj industriji budućnosti« otvara sustavno pitanje što je hotelska industrija budućnosti u novim društvenim, tehnološkim i gospodarskim uvjetima 21.stoljeća. Autor, s pravom, ukazuje na ulogu i znakovitost razvitka menadžmenta u hotelskoj industriji koji mora pružati kvalitetne i sustavne odgovore u procesu uključivanja malih zemalja i malih naroda u najveću globalnu industriju svijeta.

Drugo poglavlje (2) »Upravljanje i mjerenje ljudskog potencijala« otvara pitanje metrijskih dimenzija u turizmu globalnog nastupajućeg turističkog društva koje donosi strukturalne promjene u turističkom društvu novih znanja i primjene novih turističkih informacijskih tehnologija. Kako su turističke razvojne politike određene i na neki način determinirane raspoloživim ljudskim potencijalom i turističkom politikom svojih

zemalja koje (ne)svjesno, intencijski ili organizirano oblikuju turističke projekte i turističke poruke koje su možebitno, dakako, standardno mjerljive. U svijetu globalnog turizma turistički djelatnici moraju upravljati novim znanjima koji su mjerljivi na svim razinama turističkog djelovanja i komuniciranja, posebno na planu turističke promocije i propagande. U radu »Utjecaj globalne krize i novih izazova na ljudski razvoj« (V.Vujić, M.Ivaniš, B.Bojić) problemski otvaraju pitanja o utjecaju novih znanja na krizno turističko komuniciranje. Globalno nastupajuće turističko informacijsko razdoblje donosi strukturalne promjene koje nam donose globalne krize. Turistička industrija se strukturalno mijenja pod utjecajem novih tehnologija i globalnih kriza, tako da u turizmu nova znanja iz kriznog komuniciranja postaju prioritetna za upravljanje znanjem i ljudskim razvojnim potencijalom u turizmu. U raspravi »o učinkovitosti intelektualnog kapitala u hotelijerstvu« (A. Pulić, M.Kolaković, B.Bojić), »primjeni novih turističkih koncepcija« (S.Čamilović) i »razvojnim potencijalima Republike Hrvatske« (N.K.Aksentijević, Z.Ježić) autori sintetski progovaraju i zagovaraju novi vrijednosni sustav za upravljanje i mjerenje ljudskog razvoja. Zaključno (D.Sundač i I.F.Krmpotić) strukturalno razrađuju tehnologiju »mjerenja intelektualnog kapitala na primjerima hrvatskih poduzeća« primjenom metode izračunavanja materijalne imovine (vrijednosti) što predstavlja vrijedan znanstveni doprinos upotrebnim novim metrijskim vrijednostima za procjenjivanje učinkovitosti turističke industrije.

U trećem poglavlju (3) »Upravljanje znanjem u turističkim destinacijama« uvodno autori (V.Vujić, V.Stefanović, M.Deranja) u radu »Koncepti i uloga menadžmenta znanja« temelje doktrinu o upravljanju znanjem u turističkim destinacijama na ekonomskim, socijalnim i ekološkim konceptima. U analizi je izostao komunikacijski koncept bez kojeg se moderna turistička destinacija teško može razvijati pod utjecajem snažnog razvoja novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija koje se implementiraju u sve pore destinacijskog umreženog turističkog komunikacijskog društva. Ostali radovi u ovom poglavlju su vrijedna sustavna turistička analiza i primjena upravljačkih znanja u neposredno turističko destinacijsko poslovanje. Iskusni i provjereni turistički gospodarstvenici N.Karamarko, V.Cetinski i V.Galičić sintetski povezuju znanost i praksu te ukazuju na nove paradigmatičke oblike upravljanja znanjem u turističkim destinacijama. Njihove paradigmatičke oblike upravljanja turističkom destinacijom dopunjuju možebitnim novim specifičnim menadžerskim znanjima (D.S. Juradana, V.Šugar, M.Petković, A.A.Mirić i B.Blajić) komparirajući međusobna provedena

istraživanja o potrebitosti specifičnih poduzetničkih i menadžerskih znanja koja su nužna za upravljanje znanjem u turističkim destinacijama.

Možemo zaključiti da ova vrijedna znanstvena knjiga u sadržajnom smislu predstavlja hrestomatijski znanstveni projektni učinak i donosi vrijedne primijenjene znanstvene i stručne poučke kako upravljati suvremenim znanjem i ljudskim razvojem u turizmu.

Upravljanje znanjem i ljudskim razvojem je istovremeno i uvjeravanje znanstvene i stručne javnosti kako upravljati i razvijati turizam, dakle, ova knjiga je transakcijski znanstveni praktične poučak kako mijenjati stavove i mišljenja a posebno upravljačke i komunikacijske mehanizme za razvojni boljitak turizma na prostorima Republike Hrvatske. Slobodan sam predložiti autorima da nastave rad na započetom znanstvenom projektu »Upravljanje znanjem i kadrovima kao značajkom hrvatskog identiteta« u cilju prepoznatljivosti hrvatskog upravljačkog turističkog identiteta u cilju globalne turističke prepoznatljivosti hrvatskih destinacija u mnoštvu globalnih turističkih informacija koje nam nude različiti tiskani i elektronički mediji, turistički vodiči, internet, društvene komunikacijske mreže i web turistički portali na svim razinama turistički prepoznatljive destinacije. Ujedno predlažemo nadležnim ministarstvima da financijskom potporom pomognu realizaciju ovog vrijednog znanstvenog projekta pod vodstvom prof.dr.sc.Vidoja Vujića.

Ovu vrijednu znanstvenu knjigu (hrestomatijskog karaktera) predlažem svim turističkim gospodarstvenicima, studentima i profesorima turizma i menadženta, kao i drugim zainteresiranim znanstvenicima, te svima onima koji na drugi način promišljaju stratešku, tehnološku, menadžersku, organizacijsku i upravljačku budućnost razvoja turizma i turističkih destinacija na prostorima Republike Hrvatske.

Primljeno: 2010 – 12 – 22

Prof.dr.sc.Juraj Plenković
Sveučilište u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

Stanko Geić: MENADŽMENT SELEKTIVNIH OBLIKA TURIZMA, Split, Sveučilište u Splitu, Sveučilišni studijski centar za stručne studije u Splitu, 2011., 441. str.

Sveučilišni profesor, izvrsni poznavatelj turizma i dugogodišnji uspješni turistički djelatnik prof.dr.sc. Stanko Geić, voditelj specijalističkog diplomskog stručnog studija Trgovinsko poslovanje Sveučilišta u Splitu, priredio je novu znanstvenu knjigu / sveučilišni udžbenik pod naslovom „Menadžment